

Oman näköinen arki lapsiperheessä

Teksti: Katja Kuusela, vastaava ohjaaja, SAMAT-projekti

Lapsi mullistaa koko elämän. Niinpä peruspalveluiden tarvekin muuttuu, puhumattakaan erityispalveluiden tarpeesta. Henkilökohtainen apu on luonnollisestikin tärkein vammaispalvelulain mukainen palvelu, jonka avulla vaikeavammaisen voi toteuttaa vanhemmuuttaan omalla tyylillään.

Jotta lapsiperheen arki, jossa toinen tai molemmat vanhemmat ovat vammaisia, saadaan kitkattomasti sujumaan, korostuu hyvissä ajoin aloitettu valmistautuminen perheenisäykseen. Valmistautumiseen kuuluu niin neuvolassa käynnit kuin myös vammaispalvelujen sosiaalityöntekijän kanssa palvelusuunnitelman päivitys. Samanlainen - erilainen vanhemmuus SAMAT-projektissa (2012-2015) on moneen kertaan todettu, että myös muilta vammaisilta saatu vertaistuki auttaa niin valmistautumisessa vanhemmuuteen kuin vanhemmuuden haasteista selviytymiseenkin.

Henkilökohtainen apu on luonnollisestikin tärkein vammaispalvelulain mukainen palvelu, jonka avulla vaikeavammaisen voi toteuttaa vanhemmuuttaan omalla tyylillään. Usein myös ne, joilla ei ole aiemmin ollut avustajaa, tulevat sitä lapsen saamisen myötä tarvitsemaan. Vanhempi vastaa lapsensa terveellisestä, turvallisesta ja virikkeellisestä kasvuolosuhteista, joten hyvä ennakkosuunnittelu on tarpeen. Voidaankin hieman asiaa kärjistäen kysyä: ethän sinnittele ilman apua lapsesi hyvinvoinnin kustannuksella?

Huomioita avun tarpeen arviointiin ja avustajan rekrytointiin:

- Päivitä palvelusuunnitelmasi ja hae henkilökohtaista apua hyvissä ajoin ennen lapsen syntymää.
- Henkilökohtaisen avun määrän arviointi voi olla haastavaa ja tarve luultavasti muuttuu lapsen kehityksen myötä. Sinä tiedät itse parhaiten, paljonko apua tarvitset ja missä asioissa.
- Mikäli tarvitset apua vauvan päivittäisessä hoidossa, voit selvittää voisiko avustaja olla mukana jo synnytysosastolla, tutustumassa uusiin tehtäviinsä. Asiasta kannattaa keskustella etukäteen sairaalan henkilökunnan kanssa.
- Kiinnitä erityistä huomiota rekrytointiin. Mieti, kuka soveltuu avustajaksi perheeseen, jossa on alaikäinen lapsi. Pyydä hakijaa esittämään rikostaustaote.
- Avustajan aiempi kokemus lasten kanssa työskentelystä on eduksi.
- Kerrothan työhaastattelussa riittävän tarkasti avustajan tehtävistä.
- Työsopimuksessa avustajan tehtäviin kannattaa kirjata mm. lastenhoito, päivittäistoiminnot ja asiointi, näin saat arjen kokonaisuudessaan pyörimään, kun avustaja tietää toimenkuvansa laajuuden.
- Huolehdiathan avustajan työhöntulotarkastuksen mahdollisimman pian, jotta avustajan työkyky varmistuu.
- Lapsen kasvatusvastuu on sinulla, ei avustajalla.
- Lapsi ei ole avustaja.

YK:n vammaissopimuksen artiklan 23. mukaan vammaisilla henkilöillä on oikeus yhdenvertaisesti muiden kanssa solmia avioliitto ja perustaa perhe, päättää vapaasti lastensa lukumäärästä sekä säilyttää hedelmällisyytensä. Lisäksi olennaista on, että vammaisille henkilöille annetaan tarvittaessa lasten hoidossa ja kasvatuksessa tukea, joka on riittävää ja jolla varmistetaan vanhempi-lapsisuhteen

Kynnys ry:n ja Oulun Invalidien Yhdistys ry:n Samanlainen - erilainen vanhemmuus SAMAT –projekti (RAY) on tehnyt työtä vammaisten vanhempien perheiden tukemiseksi vuosina 2012-2015. Toiminta-alueena Pohjois-Suomi.